

Kazimieras Degutis

Gimė 1932 metais, rugpjūčio mėn. 15 d.. Girgždų kaime, Kruonio valsčiuje, Kaišiadorių apskrityje, ūkininko šeimoje. 1939 – 40 metais mokėsi Buivydonių, 1940 – 42 Kovaičių pradžios mokyklose. 1944 metais įstojo ir 1947 metais per tris metus baigė Žiežmarių progimnaziją. 1947 – 50 metais mokėsi Kaišiadorių gimnazijoje, 1950 – 51 metais mokėsi ir labai gerais pažymiais baigė Kauno IV gimnaziją. 1951 metais įstojo į Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakulteto elektros stočių, tinklų ir sistemų specialybę.

K. Degutis apie save:

Gimiau 1932 m. rugpjūčio mėn. 15 d. Tėtis tą dieną su vaikais buvo išvažiavęs į Žiežmarių bažnyčią, kurioje buvo švenčiami Žolinės atlidai. Mama liko namuose viena, nes buvo žinoma, kad man ateiti į šį pasaulį dar ne laikas. Bet Apvaizda lėmė kitaip. Gimiau kaip tik Žolinės atlidų dieną be niekieno pagalbos. Nebuvo kam net priėmėjos pašaukti.

Mano senelis Degutis Andrius buvo žemdirbys. Kruonio valšč. Sevelionių kaime valdė 8,5 ha žemės. Lietuvos Steigiamasis seimas 1920.05.15 d. priėmė žemės reformos įstatymą. Šiuo įstatymu dvarams buvo nustatytas maksimalus valdomos žemės plotas. Valstybės žinion perimtoje dvarininko Adomo deBroel – Pliaterio Kalvių dvaro Kurniškių palivarke kariuomenės savanoriui Adomui Degučiiui pagal žemės perleidimo aktą Nr.6136 išsimokėtinai buvo perleistas 18,6

ha žemės sklypas. Tėtis daugiausia savo ir šeimos jėgomis išdirbo dirvonus, iškirto raistus, paversdamas juos kultūrinėmis pievomis.

Penkių vaikų šeimoje aš buvau jauniausias, **trečias** brolis. Lietuvoje vaikai privalėjo baigti keturių skyrių pradžios mokyklą. Vyriausias brolis ir sesuo buvo baigę pradžios mokyklą. Vidurinysis brolis toliau mokėsi Kaišiadorių gimnazijoje. Į pradžios mokyklą vaikus priimdavo nuo aštuonerių metų. 1939 metais jau buvau pramokęs skaityti ir skaičiuoti. Nors man buvo tik prasidėję aštunti metai, rugsėjo mėnesio pradžioje su seserimi nuėjome pėsti pusantro kilometro į Buivydonių pradžios mokyklą. Mokykla buvo įsikūrusi dvarininko Ruko gyvenamo namo dideliame pirmo aukšto kambaryje. Jame buvo sustatyta keturios eilės dviviečių mokyklinių suolų, ir tilpo visų keturių skyrių mokiniai. Mokykloje dirbo vienas mokytojas J. Galeckas. Paklausinėjęs mane ir įsitikinęs, kad moku skaityti ir skaičiuoti, priėmė į pirmą skyrių. Po trijų mėnesių perkėlė į antrą skyrių. 1940 metų pavasarį Lietuvą okupavo Sovietų sąjunga. Baigęs antrą skyrių, turėjau persikelti į Kruonio valsčiaus Kovaičių pradžios mokyklą, nes mūsų kaimas priklausė Kruonio valsčiui. Kelias į mokyklą pailgėjo iki trijų kilometrų.

1942 metų pavasarį baigiau pradžios mokyklą, ir toliau ganiau tėvų ūkio bandą. 1944 metų vasarą karo frontas slinko per Lietuvą. Iš Žiežmarių miestelio pas mus nuo bombardavimų buvo atbėgusi Rasiukevičių šeima. Jų sūnus Vytautas su mūsų Juozu mokėsi vienoje Kaišiadorių gimnazijos klasėje. 1944 m. Žiežmarių dvaro rūmuose buvo įsteigta progimnazija. Žinodama, kad Juozas labai geri mokosi, Vytauto motina primygtinai siūlė tėvams leisti ir mane toliau mokytis. Žadėjo priimti mane savo troboje gyventi. Tėvai rūpinosi kaip atlikti visus ūkio darbus. Išleidus mane į mokslus nebūtų kam ganyti bandą. Ilgai galvoję pagaliau nutarė mane leisti į Žiežmarių progimnaziją. Susitarė sukaimyno karves ganančiu piemeniu, kad nuo rugsėjo pirmos dienos iki žiemos jis paganytų ir mūsų karves. o mane leis mokytis į Žiežmarius.

Išsivadavęs iš nuobodžių piemenuko pareigų, buvau pasiryžęs sekti brolio pavyzdžiu ir rimtai kibtį į mokslus. 1944 m. rugsėjo pirmą dieną su šeiminių dukra nuėjome į už pusantro kilometro esančius Žiežmarių dvaro rūmus. Į klasę susirinko 18 pirmokų. Direktorius pristatė klasės auklėtoją jauną mokytoją G. Mažeikaitę. Progimnazijoje buvo keturi diplomuoti mokytojai. Kiekvienas mokytojas dėstė po kelis dalykus. Mokytojais taip pat dirbo Žiežmarių pašto viršininkas V. Matulaitis, prieš karą gyvenęs Anglijoje. Jis dėstė anglų kalbą. Žiežmarių vaistinės vedėjas J. Narbutas dėstė fiziką ir chemiją, bažnyčios vargonininkas Č. Galeckas – muziką.

Mokytojai reikalavo, kad vaikai laikytųsi tvarkos ir drausmės. Už kalbas pamokos metu statydavo ar klupdydavo į klasės kampą. Nubaustam, bet neramiai atliekančiam bausmę liepdavo iškelti rankas aukštin. Sunkesnės bausmės buvo išvartymas už klasės durų, tėvo iškvietimas į mokyklą. Už rimtus nusižengimus buvo mažinamas elgesio pažymys. Vaikui gauti bausmę buvo didelė gėda prieš kitus klasės vaikus ir tėvus. Dėl to bausmės veikė efektyviai.

Prieš karą mokytojai gaudavo dviejų šimtų litų ar didesnę mėnesio atlyginimą. Pagal to meto kainas tai buvo geras atlyginimas, nes sviesto ar lašinių kilogramas kainavo iki dviejų litų. Sovietų valdžia karo metu įvedė tarnautojams maisto korteles, pagal kurias galėjo gauti paskirtą maisto (duonos, miltų, riebalų ir kt.) mėnesio normą. Pagal 1940 m. įvestą lito – rublio kursą mokytojams buvo paliko tas pats atlyginimas, tai yra 200 rb. arba 20 červoncu. Gi vienas kg sviesto ar lašinių kainavo 25 červoncus. Vaikai ir nedirbantys šeimos nariai maisto kortelių negaudavo. Mokytojai, turintys šeimas, gyveno pusbadžiu. Mokykloje dauguma moksleivių buvo kaimo ūkininkų vaikai. Nors jų tėvai atiduodavo nustatytas maisto produktų duokles valdžiai, jie savo vaikus sugebėjo aprūpinti maistu. Artėjant Šv. Kalėdų atostogoms, direktorius sukvietė moksleivius į salę, ir paprašė perduoti tėveliams žinią, kad kai kurie mokytojai gyvena pusbadžiu. Todėl Šv. Kalėdų proga prašė pagal tėvų galimybę sušelpiti mokytojus maisto produktais. Man tai buvo netikėta, liūdna žinia. Grįžęs į namus papasakojau apie tai tėvams. Prieš Šv. Kalėdas tėvas, veždamas man maisto, pridėjo atskirą krepšį duonos, lašinių, sviesto ir kitų produktų ir perdavė mokyklos direktoriui.

Mokslo metus baigiau su labai gerais pažymiais. Kadangi, baigęs pradžios mokyklą, dvejus metus nesimokiau, Juozas man pasiūlė per vasarą pasimokyti ir išlaikyti eksternu egzaminus į trečią klasę. Supratau jo pasiūlymą. Birželio ir liepos mėnesį pasimokiau matematikos. Sutarus egzaminų datą, dviračiais nuvykome į Kaišiadoris laikyti egzaminų. Gimnazijos direktorius su dviem mokytojais pasodino mane klasėje į suolą ir pradėjo egzaminą. Prisimenu pirmą klausimą: „Tai ką moki?“ Atsakiau greitai ir drąsiai: „Viską moku!!?“. Žinoma, toks netikėtas mano atsakymas sukėlė egzaminatorių juoką ir gerą nuotaiką. Paklausė keletą klausimų iš matematikos, kuriuos teisingai atsakiau. Direktorius pasakė, kad egzaminas baigtas. Perkeliamas į trečią klasę, tačiau bent vieną mokslo metų trimestrą reikės mokytis Kaišiadorių gimnazijoje.

1945 m. rugsėjo 1d. Kaišiadorių gimnazijoje trečioje klasėje direktorius pristatė mane kaip naują klasės mokinį. Sėkmingai baigęs pirmą trimestrą, gruodžio mėnesį grįžau į Žiežmarių progimnaziją, jau į trečią klasę. 1947 metų

birželio mėnesį sėkmingai baigiau Žiežmarių progimnaziją ir įstojau į Kaišiadorių gimnazijos penktą klasę.

1949 metais, po visuotinės žemės ūkio kolektyvizacijos, gyvenimo sąlygos kaimetėvams pasunkėjo. Brolis Juozas, Kauno universiteto ketvirto kurso studentas, gavo laboranto pareigas pas profesorių A. Purėną. Kad lengviau būtų tėvams aprūpinti du besimokančius, man teko persikelti į Kauną. 1950 m. vasario mėn., gavęs iš Kaišiadorių gimnazijos septintos klasės dviejų trimestrų baigimo pažymėjimą, išvykau į Kauną ir įstojau į IV – tos berniukų gimnazijos septintą klasę. Tais metais sovietų valdžia reformavo gimnazijos į dešimtmetes vidurines mokyklas. Lietuvos moksleiviams, lyginant su rusų mokyklomis, buvo papildomai dėstoma gimtoji lietuvių kalba, tai vidurinėse mokyklose buvo palikta vienuolika klasių. Iš septintokų buvome pervadinti dešimtokais. 1951 metais, baigiau vidurinę mokyklą labai gerais pažymiais. Kadangi mokykloje mėgau ir gerai sekėsi mokytis matematiką, studijoms pasirinkau elektrotechniką. Šioje specialybėje buvo dėstoma plačiausia matematikos programa. Liepos mėnesį pristačiau stojimo dokumentus į KPI Elektrotechnikos fakulteto raštinę. Įsitikinęs, kad be egzaminų ir konkurso būsiu priimtas, išvykau į tėviškę atostogauti. Po atostogų, rugpjūčio 31 dieną nuėjau į fakultetą. Čia buvo paskelbti į pirmą kursą priimtų studentų ir kandidatų sąrašai. Elektros stočių, tinklų ir sistemų 51/5 grupės sąraše buvo ir mano pavardė. Atskirame dekanų įsakyme paskelbta, kad esu paskirtas 51/5 grupės seniūnu.

Studijuojant trečiame kurse, buvau išrinktas į instituto studentų mokslinės draugijos tarybą. Gavau pareigas palaikyti ryšius su kitomis SSRS aukštosiomis mokyklomis. Tarybos pirmininkas pavedė tarybos nariams pateikti pasiūlymus į metinį tarybos darbo planą. Aš pasiūliau organizuoti Kaune Pabaltijo aukštųjų mokyklų inžinierinių specialybių studentų mokslinę konferenciją. Fakulteto ir instituto vadovybei pritarus, man buvo pavesta konferenciją organizuoti. Naudojantis tų laikų ryšio priemonėmis, kai vieno tarp miestinio ryšio pokalbio tekdavo laukti daugiau nei pusę valandos, užduotis buvo nelengva. Organizaciniams klausimams, programos ir mokslinių darbų anotacijų rinkinio sudarymui ir atspausdinimui lietuvių bei rusų kalbomis, teko paaukoti virš dviejų mėnesių paskaitų laiko. Konferencija praėjo sėkmingai. Vėliau ilgą laiką studentų mokslinės konferencijos buvo organizuojamos paėiliui kiekvienoje respublikoje.

1956 metų kovo mėn. pradžioje, ruošdamas diplominį projektą, pradėjau dirbti Žemės ūkio statybos projektavimo institute inžinieriaus pareigose. Tuo metu visose Lietuvos projektavimo įstaigose projektai buvo išleidžiami tik rusų kalba. Gavęs

užduotį paruošti 35 kV ETL „Šiauliai – Joniškis“ ir Joniškio 35/10 kV pastotės projektą, kartu su studijų kolega nutarėme išleisti projektą lietuvių kalba. Instituto direktorius D. Todesas leido ruošti projektą lietuvių kalba, bet įspėjo, kad turėsime sunkumų su lietuvių kalbos techniniais terminais. Tuo metu lietuvių kalba buvo išleistas tik vienas „Elektromonterio žinynas“. Sudarant projektą pagrindine problema buvo ne techniniai projekto klausimai, o lietuviškų terminų kūrimas ir derinimas su mokslininkais – elektrikais ir lietuvių kalbos specialistais.

1956 m. birželio mėn. baigęs Kauno politechnikos institutą, gavau diplomą su pagyrimu, liudijančiu elektros stočių ir sistemų specialybės inžinieriaus elektriko kvalifikaciją. Be atostogų toliau tęsiau darbą projektavimo institute.

Nuo 1956 m. rugsėjo 1 d. pagal paskyrimą perėjau dirbti Kauno politechnikos institutą. Gavau asistento pareigas aukštosios matematikos katedroje. Tuo metu elektros stočių ir sistemų specialybės perspektyva buvo neaiški. 1957 metais, gavęs Elektrotechnikos fakulteto dekaną atleidimą nuo paskyrimo, perėjau dirbti į Lietuvos miestų statybos projektavimo institutą vyresnio inžinieriaus pareigose. Iš jaunų specialistų sudarytoje perspektyvinio projektavimo grupėje dirbau grupės vadovu, vyr. projekto inžinieriaus pareigose. Sudarėme Lietuvos miestų – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio skirstomųjų tinklų schemas 10 – 15 metų perspektyvai, pervedant 6 kV įtampas tinklus į 10 kV įtampą. Vėliau sudarėme Lietuvos respublikos rajonų perspektyvinę 10 kV tinklų schemą ir Lietuvos 35 – 330 kV įtampas elektros tinklų schemą 15 metų perspektyvai. Baigus respublikos elektros tinklų perspektyvinio projektavimo darbus, 1963 metų pradžioje perėjau dirbti į Kauno elektros tinklų įmonės dispečerinę tarnybą. Įmonės profsąjungos komitetas paskyrė mane atstovauti profsąjungą Darbo ginčų komisijoje. Sprendžiant vieno darbuotojo skundą dėl nuobaudos adekvatumo už saugumo technikos taisyklių pažeidimą, nuginčijau administracijos atstovą. Aukštos įtampos pastočių skyriaus viršininko įsakymas buvo atšauktas ir darbuotojui nuobauda buvo panaikinta. Ateinant dirbti į elektros tinklų įmonę, direktorius buvo prižadėjęs man skirti butą statomame gyvenamame name prie Kauno 330 kV pastotės. Metų pabaigoje, skirstant darbuotojams butus aštuonių butų gyvenamame name buvo prisimintas tas ginčas. Nors mano darbo vieta buvo 330 kV pastotėje, žadėto buto prie pastotės man nepaskyrė. Nugalėjo ižėistos administratorių ambicijos. Vyr. energetikos valdyba 1964 metų pradžioje išsprendė šį klausimą. Paskyrė žinybinį butą Šiauliuose ir pavedė mane dirbti į Šiaulių elektros tinklus Centrinės dispečerinės tarnybos viršininko pareigoms.

1966 metais, didinant elektros tiekimo schemų patikimumą, buvo žieduojami 10 kV skirstomieji tinklai. Tobulinantsaugų elektros tinklų operatyvinį aptarnavimą ir dispečerinį valdymą buvo plečiamos elektros tinklų įmonių dispečerinės tarnybos. Kiekviename elektros tinklų rajone buvo organizuotos rajonų dispečerinės tarnybos. VGEEV mokymo kombinato kursuose Elektrėnuose buvo organizuota dispečerių kvalifikacijos kėlimo ir naujų dispečerių ruošimo kursai. Juose teko dėstyti dispečerinio darbo ir valdymo programas. Taip pat dalyvavau kuriant elektros tinklų įrenginių pavadinimų ir numeravimo sistemas.

Daugelį metų dirbau įmonės sporto kolektyvo tarybos pirmininku. Organizavau darbuotojų vasaros ir žiemos spartakiadas, draugiškus susitikimus su gretimų elektros tinklų įmonių bei kitų respublikų elektros tinklų darbuotojų komandomis.

Centrinėje dispečerinėje tarnyboje redagavau tarnybos foto albumą – kroniką. Lietuvos energetinės sistemos 70 – mečio proga ją perredagavau į rašinį „Elektros tinklų įrenginių tobulėjimo ir jų dispečerinio valdymo 1945 – 2015 metais apžvalga“. Šis rašinys yra patalpintas internete tarp Elektrikų senjorų klubo leidinių. Taip pat ruošiau medžiagą ir redagavau leidinį „Šiaulių elektros tinklų istorija“. Istorijos originalas (trys tomai) perduotas Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejui. Istorijos tekstas irgi patalpintas internete.

Visą vaikystę gyvenau tėvų sodyboje. Tėtis, statydamas pirmąjį savo ūkio pastatą, jau pasodino prie būsimos sodybos vaismedžių sodą. Mano atminčiai pradėjus veikti, prie sodybos jau augo apie trisdešimt įvairių vaismedžių. Tėtis į esamus vaismedžius skiepijo gautas naujas vaismedžių rūšis. Radęs laukuose ar miške iš sėklų išdygusių laukinių vaismedžių daigų, juos persodindavo į prie namų auginamą daigyną. Į paaugusius laukinukus skiepijo naujai gautų gerų vaismedžių rūšių skiepus. Ilgainiui sodo prie sodybos plotas buvo išsiplėstas iki vieno hektaro. Aš mėgau stebėti vaismedžių skiepijimą ir išmokau šio darbo

Apie 1964 metus, pradėjus steigti kolektyviniams sodams, įstojau į sodininkystės draugiją. Gautame žemės sklypelyje pasodinau pagal sodo bendrą planą leidžiamą skaičių vaismedžių. Vaismedžiams kiek paaugus, pradėjau į juos skiepyti norimas geresnes vaismedžių rūšis. Be įprastų uogakrūmių pasodinau tuo metu Lietuvoje naujų augalų – svarainių. Kai jie pradėjo derėti, pastebėjau, kad atskirų svarainių vaisiai yra skirtingi. Kilo noras išvesti geriausius vaisius duodančių svarainių veislę. Porą dešimtmečių užsiėmiau svarainių selekcija. 1984 m. I – jame LSD sodininkų mėgėjų selekcininkų konkurse už pateiktus išvestus

svarainiųsėjinukus laimėjau paskatinamąją premiją. Gavęs leidimą, 1970 metais sodo sklype savo jėgomis pasistačiau tuo metu maksimalaus leidžiamo 18 kv. metrų ploto vieno aukšto medinį namelį.

2000 – siais metais išėjau į pensiją. Iki 2012 metų dirbau Šiaulių elektros tinklų senjorų klubo pirmininku. 2002 metais įstojau į Šiaulių miesto pagyvenusių žmonių asociaciją ir iki 2012 metų dirbau asociacijos taryboje.

1957 m., per bendradarbio vestuves susipažinau su ekonomiste Irena Kalinauskaite. 1958 metų išvakarėse susituokėme. 1964 m. pradžioje persikėlėme į Šiaulius su dviejų metų amžiaus sūnumi Raimondu ir pusės metų amžiaus dukra Daneta. 1969 m. gimė sūnus Giedrius. Visi vaikai studijavo ir baigė Kauno politechnikos institutą.

1991 m. mūsų dukra su vyru ir trijų metų sūnumi, laimėję „žalią kortą“, išvyko gyventi į Bostoną (JAV). Vyriausias sūnus Raimondas gyvena Kaune. Jo vyresnis sūnus Vytis išvyko į Norvegiją studijuoti, išmoko norvegų kalbą. Gavęs aukščiausios kategorijos vertėjo licenziją, dirba vertėju Norvegijos teismuose nagrinėjant ten gyvenančių lietuvių bylas.

Prasidėjus masinei lietuvių emigracijai, kai ir keletas palikuonių iš mūsų giminės išvyko ir gyvena užsienyje, o buvusiojemo gimtinės sodyboje likęs tik daugelį metų neprižiūrimas vaismedžių sodas, kilo mintis aprašyti ir palikti savo ir brolių bei seserų vaikams ir anūkams gimtinės istoriją. 2017 metais užbaigiau rašyti ir atspausdinau 30 egzempliorių, 280 puslapių apimties knygelę „**Gimtinės likimas. (XX a. Lietuvos kaimo buitį)**“. Ją išdalinau visiems savo bei brolių ir seserų vaikams ir anūkams. Tikiuosi, kad joje pateikta informacija skatins daugiau domėtis gimtinės ir Lietuvos istorija ir turės teigiamas pasekmes.

Išleidę į gyvenimą tris vaikus ir septynis anūkus, dabar gyvename dviese su žmona. Apžvelgus visą praeitą gyvenimą, galvoju, kad, nors ir sudėtingas laikmetis buvo pragyventas, ne visi siekiai ir tikslai buvo įgyvendinti, sąžiningo darbo rezultatai išlieka. Gyvenimas pragyventas tikslingai.